

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ У ПАНЧЕВУ
INSTITUTE FOR THE PROTECTION OF CULTURAL MONUMENTS PANCEVO
ЖАРКА ЗРЕЊАНИНА 17, 26000 ПАНЧЕВО, ТЕЛ.: 013/ 351-472, 348-487, ТЕЛ/ФАКС: 013/351-851

Број: 369/2
Дана: 04.04.2017. године
МЖ/ЈЈ/ВП/НБ

Завод за заштиту споменика културе у Панчеву, на основу члана 107. става 1. Закона о културним добрима („Службени гласник РС " бр. 71/94), на захтев бр. 369 од 23.3.2017. године, странке ЈП „Дирекција за изградњу и уређење Панчева" Панчево, Сектор за урбанистичко и просторно планирање и пројектовање Панчево, Змај Јовина бр. 6, доставља:

**УСЛОВЕ ЧУВАЊА, ОДРЖАВАЊА И КОРИШЋЕЊА КУЛТУРНИХ ДОБАРА И
ДОБАРА КОЈА УЖИВАЈУ ПРЕТХОДНУ ЗАШТИТУ И УТВРЂЕНЕ МЕРЕ
ЗАШТИТЕ ЗА ПОТРЕБЕ ИЗРАДЕ ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЦЕЛИНА
8 -ПЕТРОХЕМИЈА, АЗОТАРА И РАФИНЕРИЈА У ПАНЧЕВУ**

I Археологија

Локација на којој леже постројења комплекса „НИС - Рафинерија Панчево" Панчево простор је који је у близини бројних евидентираних археолошких налазишта (од енеолита до средњег века) и већ су до сада у самом кругу Рафинерије нафте Панчево регистровани бројни случајни археолошки налази и обављена археолошка истраживања на том простору. Ископавања су обављена:

- 1980. и 2010. Године - блокови 21 и 22. Локација се налази источно од манастира Војловица, на земљишту које је било благо нагнуто ка старој обали Дунава.

1980. године на том потесу откривени су остаци археолошких слојева из периода: неолита, бронзанодобне некрополе са спаљеним покојницима: културна група Гава комплекса (некропола 1) и некропола касног бронзаног доба - касне ватинске групе, фаза Белегиш - Иланца (некропола 2), сарматска скелетна некропола са 54 гроба, остаци сарматског насеља и средњовековно насеље.

2010. године, на основу Услови и мера заштите Завода датих за потребе израде Програма Урбанистичког плана за комплекс „НИС - Рафинерија Панчево" Панчево издатих од стране Завода под деловодним бр. 776/2 од 21.11.2005. године и Решења о условима под деловодним бр. 310/2 10.05.2010. године обављена су обимнија археолошка ископавања заштитног карактера приликом којих је откривено и истражено преко 60 сарматских укопа (III - IV век), економског и стамбеног карактера. У потпуности је археолошки истражен простор планиран за следеће нове погоне у блоковима 21 и 22: 1Ц-01, 1Ц-05, 1Ц-06, 1Ц-07, 1Ц-08, 3Ц-13

У току 2010. и 2011. године вршило се стручно археолошко праћење земљаних радова на темељним стопама погона: 1Ц-09, 3Ц-14 (блок 3) и 2Ц-11 (блок 16).

2005. године на локацији будућег анекса зграде ЦФР мотора, у блоку бр. 2, приликом претходних заштитних археолошких ископавања констатовано је сеоско гробље из XVIII-XIX века које се простирало око манастира Војловица.

1993 – 95. године, 1997. године и 1998. године у блоковима 2 и 3, ископавања су показала постојање културног слоја из периода старијег гвозденог доба и постојање сарматске некрополе.

Током разних градњи у кругу Рафинерије нафте Панчево, на различитим деловима простора откривено је и неколико коњаничких гробова (Авари), а поред тих евидентираних археолошких локалитета у комплексу „НИС - Рафинерија Панчево“ Панчево и његовој близини, налазе се и два културна добра од изузетног значаја:

1. Археолошко налазиште „ГРАД“ СТАРЧЕВО, утврђено 1990. године за непокретно културно добро од изузетног значаја. Налази се на левој обали Дунава, северозападно од села Старчева, 8 км југоисточно од Панчева.

2. МАНАСТИР ВОЈЛОВИЦА утврђен 1990. године за непокретно културно добро од изузетног значаја.

У оквиру манастирског комплекса археолошка ископавања обављена су 1982, 1984 и 1993-95. године,

Археолошки локалитети констатовани су и са стране пута Панчево -Старчево на којима се налазе комплекси ХИП „Петрохемија“, ХИП „Азотара“ и НИС Рафинерија нафте Панчево:

1. „Водице“, 4km северно од Старчева констатовано је винчанско насеље;
2. Хумка код Рафинерије нафте - заштићено ископавање обављено 1965. и 1969. године - откривена су три културна хоризонта: некропола из XVIII века, енеолитски слој са укопаним скелетним гробом у центру Хумке и неолитско насеље старчевачке културе.

Недалеко од предметног простора, у насељу Топола са којим се план граничи, евидентиран је локалитет са археолошким садржајем - Најева циглана, (на старој обали Тамиша око 500m. од пута за Старчево). Заштитна ископавања обављена 1947. године; констатовани следећи налази: праисторијско насеље, римско-провинцијска некропола из II - IV в.н.е. и насеље из истог доба са земуницама, као и старо словенско насеље и некропола.

На основу изнетог, на простору комплекса ХИП „Петрохемија“, ХИП „Азотара“ и НИС Рафинерија нафте Панчево, укључујући и луку на Дунаву, у Панчеву могу се очекивати покретни археолошки налази наведених праисторијских и историјских периода. Приложени подаци указују на неопходност заштитних археолошких ископавања на простору културног добра од изузетног значаја манастира Војловица, а у блоковима Рафинерије нафте Панчево број 2 и 3 (на којима је констатовано манастирско гробље) и у блоковима 20, 21 и 22 (археолошки истражени 2010. године) где су резултати ископавања из осамдесетих година XX века и 2010. године показали постојање сарматске некрополе и насеља, током земљаних радова, неопходан је надзор археолога.

Током земљаних радова на изградњи новопланираних објеката и других радова који подразумевају земљане радове у току извођења на целом простору целог комплекса ХИП „Петрохемија“, ХИП „Азотара“ и НИС Рафинерија нафте Панчево, укључујући и луку на Дунаву, неопходан надзор стручног лица, археолога, трошкове којег би сносио

инвеститор. Извођач је обавезан да Завод за заштиту споменика културе благовремено обавести о почетку земљаних радова.

Архитектура

Према предању, Манастир Војловица са црквом посвећеном Св. арханђелима Михаилу и Гаврилу код Панчева, основао је деспот Стефан Лазаревић. Најстарији писани помен налази се на крају прве странице *Зборника Божидача Вуковића*, штампаног у Венецији 1536-8. године и гласи *"Ја грешни јеромонах Партеније, игуман манастира Војловице, купио сам ову књигу... 7050. године од стварања света а 1542. године од рођења Христа"*. Једнобродној црквеној грађевини са полукружном олтарском апсидом, правоугаоним певничким просторима, осмостраним кубетом над наосом и слепим кубетом над припратом, дозидана је 1752, за време игумана Пајсија Милутиновића, још једна припрата. Приликом изградње високог барокног звоника са делом нове припрате 1836. године, западни зид Пајсијеве припрате је уклоњен. Барокном изгледу цркве, поред карактеристичног звоника, доприноси и низ полукружних arkada на стубићима изнад кордонског венца на Пајсијевој припрати. Крајем 18. века, за време игумана Јоаникија Миљковича, изграђени су конаци, осликани унутрашњи зидови храма и начињен високи барокни иконостас. У периоду од 1964. до 1987. године, манастир је био неактиван због окружења Рафинерије нафте Панчево. Обнова и реконструкција, започете 1987. а завршене 1991, удахнуле су му живот.

Изузетни значај наведеног споменика културе захтева и врло пажљив и значајан третман заштите непосредног окружења споменика културе од изузетног значаја

II Са становишта заштите добара која уживају претходну заштиту, План генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у Панчеву, може се планирати на основу следећих услова:

АРХЕОЛОГИЈА

- Инвеститор је дужан да обезбеди средства за вршење заштитних археолошких ископавања на простору културног добра од изузетног значаја манастира Војловица пре почетка било којих земљаних радова, копања као и насипања, и градње објеката.
- Обезбедити услове праћења свих земљаних радова у блоковима Рафинерије нафте Панчево број 2, и 3 (на којима је констатовано манастирско гробље) и у блоковима 20, 21 и 22 (археолошки истражени 2010. године) где су резултати ископавања из осамдесетих година XX века и 2010. године показали постојање сарматске некрополе и насеља.
- Обезбедити услове праћења свих земљаних радова приликом копања канала (канализације, електро-инсталације, ПТТ каблова, водовода и сл), од стране стручњака Завода, а у случају посебно занимљивих и вредних случајних налаза неопходно је извршити заштитна археолошка ископавања у непосредној зони налаза.
- На целом простору Плана потребно је обезбедити услове праћења свих облика земљаних радова (копање темеља за изградњу свих врста објеката, подрума и сл.)

ради увида и израде археолошке документације и прикупљања покретних археолошких налаза.

- Ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и о томе обавести Завод за заштиту споменика културе у Панчеву као и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у којем је откривен.

АРХИТЕКТУРА

- Забрану градње објеката који би на било који начин угрозили „Манастир Војловицу“.
- Очување што већег процента постојеће зоне зеленила, са квалитетнијим комуналним опремањем са увођењем нових елемената урбаног мобилијара уклопљеним у постојећи амбијент споменичког комплекса.
- **Инвеститори су у обавези да за све врсте земљаних и грађевинских радова у оквиру обухвата плана прибаве услове Завода за заштиту споменика културе у Панчеву.**

III Ови услови чувања, одржавања и коришћења уграђују се у План генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у Панчеву, у свом интегралном текстуалном облику, у складу са чланом 107. ставом 1. Закона о културним добрима.

IV Подносилац захтева дужан је да План генералне регулације Целина 8 - Петрохемија, Азотара и Рафинерија у Панчеву, са уграђеним условима за заштиту археолошког наслеђа достави Заводу за заштиту споменика културе у Панчеву, који ће издати мишљење о истом у складу са чланом 107. став 4. Закона о културним добрима.

Вршилац дужности директора

Ј. Вујовић
Јасмина Вујовић

Доставити:

- Подносиоцу захтева
- Документацији
- Архиви